

Biocamp 009 – Zgornje Jezersko 2020

Rok Lobnik

Društvo varstvenih biologov Biodiva je letos organiziralo že deveti raziskovalni tabor za študente biologije, Biocamp, ki se je odvijal med 6. in 12. julijem na Zgornjem Jezerskem. Tokrat smo skupino za raziskovanje netopirjev, ki je delovala pod "poveljstvom" Jana Gojznikarja, sestavljali v glavnem študenti Liza Trebše, Maruša Penca Kocjan, Maša Stranj ter moja malenkost. Streho nad glavo nam je tokrat nudil Učni center GRZS na Virnikovi planini, kjer je bilo bivanje zaradi strahu pred kontaktom z določenimi S proteini letos še posebej zanimivo.

SLIKA 24. a) Skupinska fotografija skupine za netopirje nad prelepo Logarsko dolino (foto: Maruša Penca Kocjan), b) z ujetim malim podkovnjakom (foto: Liza Trebše).

A začnimo raje na začetku. Prvi letošnji veliki podvig je predstavljal že sam prihod na tabor. Naše taborsko zatočišče se je imenitno skrilo pred vsemi sateliti, na katere smo se zanašali z našimi navigacijskimi napravami. Zategadelj smo bili že prvi dan deležni krajšega ogleda tamkajšnjih samotnih kmetij. A ko smo vendarle naleteli na pravo cesto, se je v nas kaj hitro porodila želja, da bi se tabor raje odvijal na kateri izmed njih. Cesto do Virnikove planine namreč predstavljajo štirje kilometri strmega makadama, ki ga na pol poti krasi še ne saniran podor. Kljub temu nas je vsemogočni Clio, ki sliši na ime Vili, vsak dan po tej cesti varno zapeljal na teren in nazaj in to s takšnim pogumom, da bi mu zavidal še ameriški Sherman. Cestišče (ali temu slična struktura) je bilo namreč tako razrito, da verjetno še nekaj let ne bo potrebno zimsko soljenje ceste, saj so gramozno površino vozniki dodobra prepojili z natrijevim kloridom iz lastnih solza in potu.

Prvi dan smo izkoristili za pregled bližnje okolice tabora in kmalu smo na seznam zabeležili prvo kosmato vrsto. V kotu pod streho učnega centra, v katerem smo bili nameščeni, je spal vejicati netopir (*Myotis emarginatus*). Oboroženi z maskami in rokavicami ter s pol litra razkužila smo ga poskušali ujeti, a se je uspešno izognil Janovi metuljnici in odletel v bližnji gozd. Rahlo poklapani od začetnega neuspeha smo se odločili, da splezamo na podstrešje in svojo srečo ponovno poskusimo tam. Poskus se je izplačal, saj smo na podstrešju priležnega objekta našli že našo drugo vrsto, in sicer osamljenega malega podkovnjaka (*Rhinolophus hipposideros*).

Naslednje dni je naše dnevne terene predstavljalo predvsem plezanje po zvonikih in cerkvenih podstrešjih ter pregledovanje opuščenih hiš, kjer smo se dodobra nagledali polhov (*Glis glis*), obiskali pa smo tudi nekaj jam. Največ uspeha smo imeli v cerkvah. Že drugi dan smo na podstrešju cerkve svetega Ožbolta na Zgornjem Jezerskem naleteli na veliko kolonijo malih podkovnjakov. Hkrati je na tleh bilo moč opaziti precej velikega gvana, kar nas je navedlo na misel, da tukaj prebiva še kaj večjega. In res smo pod stropom zagledali velikega netopirja, katerega meritev zobovja je pokazala, da gre za ostrouhega (*Myotis oxygnathus*). To nas je rahlo presenetilo, saj te vrste na tem območju nismo pričakovali.

V četrtek, 9. julija, smo se odpravili še na panoramsko turo po okolici Logarske doline. Vso pot smo se vozili po cesti s prečudovitim razgledom na dolino, na koncu pa smo naleteli še na kapelo Kristusa Kralja. Ta je na prvi pogled sicer delovala nenaseljeno, dokler ni iz nekega kota priletel netopir z značilno "prevelikimi" uhlji. "*Plecotus!*", smo zavpili od navdušenja. Šlo je namreč za rjavega uhatega netopirja (*P. auritus*), katerega ogromna ušesa smo vsi občudovali in navdušeno fotografirali.

SLIKA 25. Na cerkvenem podstrešju nas je prijetno presenetil rjavi uhati netopir (*Plecotus auritus*) (foto: Rok Lobnik).

SLIKA 26. Ulov tabora je bil severni netopir (*Eptesicus nilssonii*) (foto: Rok Lobnik).

Po vrnitvi na naše raziskovalno območje smo se osredotočili na tamkajšnje brunarice in v dveh se nam je celo nasmehnila sreča. No ... recimo. V obeh primerih smo za lesenim opažem zagledali netopirja, a ko smo ga poskusili zbežati ven in ujeti, se je izkazalo, da ima netopir nekoliko drugačne načrte, saj se je obakrat spretno izognil metuljnici in zbežal v gozd. Zaradi značilnih znakov rodu *Myotis*, barve, velikosti in pa hudih besnih izpadov, ko smo ju poskušali zbežati iz njunih špranj, sta se oba osebka na naš seznam uvrstila kot *M. mystacinus/brandtii* (brkati oz. Brandtov netopir).

Nočne terene smo, kolikor se je le dalo, izkoristili za lov netopirjev v mreže. Za najboljšo lokacijo se je izkazala reka Kokra. Mreženje na Kokri je sicer s svojim nerodnim letom otvorila kar siva pastirica (*Motacilla cinerea*), a ko se je stemnilo, se je mreža začela polniti s samimi velikimi "mrcinami". V mrežo so se najprej ujeli trije navadni mračniki (*Nyctalus noctula*), nato pa še navadni netopir (*Myotis myotis*). Mreženje pa je okronala tudi vrsta tabora. To je bil severni netopir (*Eptesicus nilssonii*), ki je bil tudi glavna zvezda večera, saj gre za zelo redko vrsto netopirja. Za konec se je v mrežo zapletlo še nekaj malce manjšega in sicer mali netopir (*Pipistrellus pipistrellus*). Naslednji dan pa smo na potoku Reka v mrežo ujeli še gozdnega mračnika (*N. leisleri*).

Okoli mrež se niso vedno smukali le netopirji. Ob Jami na Babi je naša mreža pritegnila tudi pozornost drobnice, ki smo jo morali nato po pastirsko ves večer odganjati, da nam ne bi bilo na koncu treba iz mreže reševati še kake ovce ali koze.

Letos smo del nočnih terenov namenili tudi poslušanju z detektorji. Te naprave eholokacijske klice netopirjev pretvorijo v nam slišne frekvence, kar nam omogoča, da lahko nekatere vrste določimo tudi brez ulova. Jan je s seboj prinesel snemalnik, ki smo ga seveda vsi preizkusili. Z njim smo klice netopirjev na terenu posneli za kasnejšo analizo. Od navdušenja smo mu najbrž dodobra zapolnili trdi disk z oglašanji malega netopirja (*P. pipistrellus*), saj smo ga lahko slišali skoraj povsod.

Po vseh terenih si ob poznih večernih urah nismo pozabili vzeti še nekaj časa za druženja ob ognju. Ko je deževalo, pa tudi nismo lenarili, temveč smo pridno šivali strgano mrežo, ki smo jo uporabljali za lov netopirjev. Ob zaključku tabora smo prisluhnili še nekaterim predstavitvam naravovarstvenih projektov študentov FAMNIT-a ter izjemno domiselnim predstavitvam dela ostalih skupin, ob katerih smo se dodobra nasmejali. Tabor je bil zelo zanimiv in poučen. Vsi smo se veliko naučili o naših letečih sesalcih, hkrati ni manjkalo sproščenega vzdušja in seveda obveznih avtomobilskih partizanskih karaok. Tudi zaradi tega je bil tabor vreden udeležbe.

SLIKA 27. a) Kdo se bo prvi povzpел po lestvi v zvonik?, b) Čakanje na ulov netopirjev v mreže (foto: Liza Trebše).